

LA DRETA REGIONAL VALENCIANA (1930-1933)

JOSÉ CARLOS VILLENA SÁEZ

VALLADA, LA COSTERA

Resum: En el següent article intentarem abordar el projecte ideològic, la mobilització de masses, la composició sociològica, els òrgans de direcció política i el projecte estatutari de la Dreta Regional Valenciana durant el període de 1930 a 1933.

Als partits polítics valencians els passà factura la situació que crearen de desmobilització durant la dictadura de Primo de Rivera, i juntament amb la crisi monàrquica produïda pel règim d'Alfons XIII, va mostrar la incapacitat dels partits monàrquics i catòlics de plantejar una alternativa política a la situació existent, per això obtingueren a les eleccions municipals del 1931 dolents resultats electorals, a pesar de l'existència del caciquisme a les zones rurals.

Per tant, amb la situació de decadència que patia el règim alfonsí, degut a la pèrdua de suport per part dels ciutadans, els partits catòlics valencians tenien la necessitat de realitzar canvis importants, i Luís Lúcia serà una persona important per a la realització d'aquests canvis, iniciant-los amb la renovació generacional dels directius de la *Asociación General de Patronos Católicos* on es realitzaren propostes de reforma social, marginant així, als vells catòlics valencians amb la finalitat de vertebrar el territori valencià des d'un punt de vista simplement econòmic, sobretot els interessos agraris, realitzant una sèrie

de reformes que “*pretendían potenciar la ampliación de la pequeña propiedad y la mejora económica de los trabajadores del campo*”¹.

La Dreta Regional Valenciana (DRV) va ser un partit polític valencià d'ideologia conservadora creat al 1930 per Luís Lúcia, a partir de “la confluència de catòlics i tradicionalistes”² i de component interclassista on tenien com a principal objectiu moral defensar els principis cristians catòlics i de fer una revisió ideològica de caràcter profund perquè amb l'arribada del règim republicà, les forces conservadores quedaren força marginades del poder polític i els partits catòlics valencians estaven desorientats per la nova situació, per tant, en principi no defensaran cap règim jurídic específic, i respectaran la llei sempre i quan no siguin contraris als seus postulats ideològics.

Davant la pèssima situació que es presentava a les forces conservadores al País Valencià, els catòlics, davant la difícil situació econòmica existent als anys trenta, es veieren amb la obligació de crear propostes de millora socioeconòmica, apostant pel reformisme social-cristià en el què es remarcava la necessitat “d'un salari vital, familiar i just”³ per als camperols més necessitats, i també estava preocupat per la situació econòmica de la burgesia agro-exportadora per la crisi frutera que es produí al País Valencià. La DRV tenia un visió corporativa de la societat, basada en una sèrie de pilars fonamentals, assimilades de forma 1) “natural” com la família, el municipi i la regió; i 2) una sèrie d'organitzacions intermèdies com els sindicats catòlics, les cooperatives, les associacions juvenils, de dones, etcètera.

Aquests va ser un dels grans èxits de la DRV, és a dir, la creació a partir de 1931 de tota una sèrie d'organitzacions satèl·lits afins que ocupaven diferents

---

¹ VALLS, Rafael, *La Derecha Regional Valenciana: el catolicismo político valenciano 1930-1936*, València, Alfons el Magnànim, 1992, p. 184.

² FURIÓ, Antoni, *Història del País Valencià*, València, Tres i Quatre, 2001, p. 586.

³ CUCÓ, Alfons: *El valencianisme polític 1874-1939*, Catarroja, Afers, 1999, p. 190.

àmbits d'actuació en l'esfera pública i amb reivindicacions concretes com la de la Agrupació Valencianista de Dreta, familiars, Associació cívica Dones, etcètera amb la finalitat "conectar con el cambio social y económico que había experimentado la Sociedad"⁴. Aleshores, totes aquestes organitzacions i la creació d'una sèrie de comitès locals afins, unides a una gran mobilitat social per part dels militants d'aquest partit, provocà que en un espai reduït de temps passés a convertir-se en un vertader partit de masses⁵, produint-se des del 1932 "su crecimiento y consolidación"⁶, passant doncs de comptar amb vint-i-huit agrupacions locals en 1931 fins les tres-centes seixanta agrupacions al 1933, amb una fortíssima implantació a la província de València, consolidant-se com a segona força política a les eleccions del 1933 al territori valencià en la que aconseguí presentar candidatures a les quatre demarcacions electorals valencianes, amb la possibilitat de lluitar per la victòria, és a dir, convertir-se en el partit hegemònic de l'oposició⁷.

Pel que fa al component sociològic del partit, cal destacar la seua heterogeneïtat, en el qual durant aquest període la base estaria composta per unes 2/3 parts per persones no assalariades, sobretot petits propietaris de terra, comerciants i industrials i professions liberals qualificades. Mentre que els jornalers i assalariats no superarien el 15% de la militància, i aquest últim grup militant, seria aportat pel sindicalisme catòlic. Amb un importantíssim nombre de persones vinculades al sector primari. Però amb aquesta composició tant diversa, la DRV es veurà obligada a "harmonitzar" els diferents interessos existents al seu si i intentar minvar les contradiccions per la presència de grups

---

⁴ COMES IGLESIA, Vicent, *Integración política en la derecha regional. Estudios sobre la Segunda República*, València, Alfons el Magnànim, 1993, p. 101.

⁵ Els historiadors han marcat el període de la II República com un moment d'especial èmfasi en la mobilització de masses. Per tant, per a no quedar-se marginada del nou espectre polític devia fer canvis respecte a aquesta qüestió.

⁶ VALLS, Rafael, *La Derecha Regional Valenciana...*, op.cit., p. 95.

⁷ En la província d'Alacant es va convertir en la força política més votada baix el nom de *Derecha Agraria*, segona força política en la província de Castelló baix el mateix nom, precedit pel *Partido Radical*, i en València-capital i en la província va ser també segona força precedit pel *Partido de Unión Republicana Autonomista*, partit lerrouxista.

sociològicament diferents, ja que existien persones lligades al sector primari com és la presència d'industrials-financers com Garcia Guijarro i Ignasi Villalonga, que òbviament no compartien els mateixos interessos que els xicotets propietaris de la terra.

Pel que fa a la organització de la DRV cal destacar que als òrgans de decisió més importants estaven "pràcticamente copados por la "vieja guardia" católica, por los representantes de los extintos partidos turnistas y por la élite económica valenciana.(...) Este grupo dirigente se completaba también (...) de profesionales de las leyes y de la medicina"⁸, i els sectors intermedis estan liderats majorment per joves administratius i advocats que s'encarregarien de la importantíssima tasca d'agitació propagandística, marginant-se així dels grups importants de decisió als membres de la classe obrera que en formaven part.

El periòdic que estava lligat ideològicament a la DRV és el *Diario de Valencia*, en el què Luís Lúcia va ser un dels seus directius, i va ser el mitjà de comunicació que va llençar als seus lectors l'ideari del partit conservador valencià, no obstant això, durant aquest període el *Diario de Valencia* estava venent molts menys periòdics que els seus competidors, així que les simpaties mostrades cap a la DRV es degueren sobretot a la mobilització de les seues masses i no a aquest període afí.⁹

Pel que fa a la qüestió estatutària, caldria destacar que en la DRV durant aquest període, va sorgir un partit valencianista anomenat Agrupació Valencianista de Dreta (AVD), però aquest es veié copat per el gran nombre de militància que tenia la DRV en què el valencianisme no importava gaire. Amés cal destacar que els enfrontaments entre la DRV i el PURA durant els primers

---

⁸ AGUILÓ, Lluís, "La Derecha Católica en los años treinta". En *el cincuentenario de la muerte de Luís Lúcia. El sistema de partidos políticos valencianos en la Segunda República*, València, Ajuntament de València, 1996, p. 109.

⁹ Per obtenir més informació veure l'article de BRINES, Joan, "La difusión del periodismo en el País Valenciano (1909-1938)" en *Anales de Historia Contemporánea*, núm 18, 2002, p. 24-26

anys de la construcció del marc republicà “*frustó durante los primeros años de la República que los valencianos pudiéramos iniciar el procedimiento constitucional de acceso a la autonomía*”¹⁰. Però també cal tenir en compte que en els primers moments, ni la DRV ni el PURA tenien en ment la constitució d’un marc autonòmic com el que tenien els partits d’esqueres del País Valencià, en canvi sí que llençaren a l’opinió pública junt amb el *Partido Republicano Conservador* un model estatutari que únicament afectés a la província de València. Per tant, les sinergies existents entre la AVD i la DRV i el major poder que tenia aquesta última, donà lloc per part del primer a la seua “ nul•la activitat com a grup polític”¹¹ ja que es veié absorbit per la DRV.

Els anys posteriors, la DRV serà el principal partit impulsor de la *Confederación Española de Derechas Autónomas* (CEDA) encara que la DRV percebrà aquesta com a una simple coalició electoral per a les eleccions estatals, encara que arran d’aquesta va anar abandonant progressivament les seues tesi reformistes, “*asumiendo mayormente los presupuestos marcadamente conservadores de la CEDA*”¹².

Com a conclusió, hem de dir que durant aquest període la Dreta Regional Valenciana i el catolicisme valencià crearen canvis tàctics i estratègics per a que fos un partit de masses, amb una sèrie d’agrupacions satèl•lits que feren créixer d’una forma espectacular al partit i amb una gran projecció institucional al País Valencià.

---

¹⁰ AGUILÓ, Lluís, “*La derecha católica en los años treinta*”. *En el cincuentenario de la muerte de Luís Lúcia. El sistema de partidos políticos valencianos en la Segunda República*, València, Ajuntament de València, 1996, p. 98.

¹¹ CUCÓ, Alfons, *El valencianisme polític...*, op.cit, p. 236.

¹² VALLS, Rafael, “*La Derecha Regional Valenciana y la Guerra Civil*”. *La II República una esperanza frustrada. Actas del Congreso de Valencia Capital de la República*, Michigan, Alfons el Magnànim, 1986, p. 242.

BIBLIOGRAFIA:

- Brines, J. "La difusión del periodismo en el País Valenciano (1909-1938)", en *Anales de Historia Contemporánea*, 18, 2002.
- Bosch, A. *Estudios sobre la Segunda República*, València, Alfons el Magnànim, 1993.
- Bosch, A; Comes, V; Valls, R. *La derecha católica en los años treinta : en el cincuentenario de la muerte de Luis Lucia. El sistema de partidos políticos valencianos en la Segunda República*, València, Ajuntament de València, 1996.
- Cucó, A. *El valencianisme polític : 1874-1939*, Catarroja, Afers, 1999.
- Fontana, J. *Congreso Valencia Capital de la República. La II República, una esperanza frustrada : actas del congreso Valencia Capital de la República*, Michigan, Alfons el Magnànim, 1986.
- Furió, A. *Història del País Valencià, València*, Tres i Quatre, 2001.
- Valls Montes, R. *La Derecha Regional Valenciana : el catolicismo político valenciano (1930/1936)*, València, Alfons el Magnànim, 1992.

COM CITAR AQUEST ARTICLE:

Format Norma ISO 690-2

Villena Sáez, José Carlos "La Dreta Regional Valenciana (1930-1933)" [en línia]. *Clapir, Joves Historiadors i Historiadors Valencians* [publicació seriada en línia]. Novembre 2013. <enllaç> ISSN 1989-5909 [Consulta: Dia Mes Any].

ADVERTIMENT. L'accés als continguts d'aquest article i la seua utilització ha de respectar els drets de la persona/persones autora/autores. Pot copiar, distribuir i comunicar públicament l'obra. En qualsevol cas, en la utilització dels seus continguts caldrà indicar de forma clara el nom i cognoms de la persona/persones autora/autores i el títol de l'article. No s'autoritza la seua reproducció o altres formes d'explotació efectuades amb finalitats de lucre. Aquesta reserva de drets afecta tant als continguts de l'article a com als seus resums i índexs.